

ELTE Társadalomtudományi Kar
Közösségi és civil tanulmányok mesterképzési szak
magyar nyelven
Záróvizsga követelmények és általános információk

Általános információk

Szakedolgozati témaválasztás a Neptunban (HKR 457. §-a alapján)

- Őszi félévben: október 15 - november 15.
- Tavaszi félévben: április 15 - május 15.

Szakedolgozati téma és/vagy konzulens módosítása a Neptunban (HKR 77. §-a alapján)

- Őszi félévben: szeptember 15.
- Tavaszi félévben: február 15.

Záróvizsgára történő jelentkezés a Neptunban (HKR 457/C. §-a alapján)

- Őszi félévben: október 15.
- Tavaszi félévben: március 15.

Szakedolgozat leadása a Neptunban (HKR 457/A. §-a alapján)

- Őszi félévben: november 15.
- Tavaszi félévben: április 15.

Szakedolgozat bírálata (HKR 457/B. §-a alapján)

- Szakigazgató által kijelölt opponens bírál.
- A bírálat az előzetesen megadott határidőre a neptunba kerül feltöltésre.

Szakedolgozat védelme (HKR 81. §-a alapján)

- Minden szak esetén a záróvizsga napján történik.

Szakedolgozat követelményei:

https://tatk.elte.hu/dstore/document/2713/ELTE_TATK_szakedolgozati_kovetelmenyek.pdf

Záróvizsga-időszak

- A tanév záróvizsga-időszakját a tanév rendje tartalmazza.

Záróvizsga letételének lehetőségére vonatkozó határidők:

(HKR 81. §-a alapján)

- Tanulmányaikat 2006/07. tanév 1. félévétől 2011/12. tanév 1. félévéig megkezdők esetén: nincs határidő jelenleg a zv-letételére, de az abszolutórium megszerzése utáni 7. évtől az intézmény egyéb feltételeket szabhat
- Tanulmányaikat 2012. szept. 1-jétől megkezdők: LEGKÉSŐBB az abszolutóriumot követő 2+3 = 5. év végéig tehetik le a záróvizsgát

Az állami ösztöndíjasok esetén az OH további szigorításokat ír elő a diploma megszerzésére, erről itt olvashatnak részleteket: https://www.oktatas.hu/felsooktatas/osztondijas_kepzes/kepzesfeltetelek.

Az aktív/passzív/abszolutóriumot szerzett hallgatókat az aktuális határidőkről Neptunon keresztül tájékoztatja a Tanulmányi Hivatal.

Közösségi és civil tanulmányok mesterképzési szak

- a) A záróvizsga az alábbi két részből áll:
 - aa) a hallgató a záróvizsga-bizottság előtt megvédi dolgozatát az opponensi bírálattal szemben, és válaszol a dolgozattal kapcsolatos, valamint a választott téma széleskörű ismeretéről tájékozódó kérdésekre;
 - ab) a hallgatók az átfogó témaköröket tartalmazó tételek egyikéről számolnak be. A tétel kidolgozására a záróvizsga-bizottság a hallgatók számára előzetes felkészülési lehetőséget biztosít;
 - ac) A záróvizsga-bizottság külön értékeli a védést és a tételre adott választ, mindkét esetben ötfokozatú érdemjeggyel;
- b) A záróvizsga érdemjegye a szakdolgozat, a védés és az elméleti kérdésre adott három jegy számtani átlaga, két tizedes jegyre számolva;
- c) Az oklevél minősítése az alábbi 3 érdemjegy számtani átlaga két tizedes jegyre számolva:
 - ca) szakdolgozat jegyének és a védés jegyének számtani átlaga,
 - cb) a kihúzott tételre kapott érdemjegy,
 - cc) levelező tagozaton: KCML33 Gyakorlat-feldolgozó szeminárium (4. féléves) kurzusérdemjegye,
 - cd) nappali tagozaton: KCM33 Gyakorlat-feldolgozó szeminárium (4. féléves) kurzusérdemjegye.

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

Közösségi és civil tanulmányok mesterképzés magyar nyelven

1. TÉTEL: KÖZÖSSÉGELMÉLET

Egy nagy elmélet – a téma felvezetése a közösségi és civil fejlesztés megközelítéséből. Ember és közösség – az emberi természet biológiai gyökerei. A közösség-eszme újrafelfedezése és változásai a társadalom és politikaelméletben. A közösség és a teljes ember; közösség és társadalmi megosztottság. közösség – a politikai bevontság elvesztése. Község – megértett emberi teljesség, a görög paradigma. Összefüggés a szabadság, az egyén figyelembevétele és a közösség elvesztése között. Modern közösségiség – civil társadalom. Mi a közösség?

- Vercseg Ilona (2017). Közösségelmélet. Tantárgyi összefoglaló, kézirat. Letölthető a kari dokumentumtárból.
- Henderson, Paul (2007). A kirekesztettek bevonása. Az európai közösségfejlesztés gyakorlatától a szakmapolitikáig, fordította Varga Tamás. Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete. 24. oldaltól, „Közösségek” alfejezet 24.27.o.
- Bourdieu, P. (2010). Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In Társadalmi rétegződés olvasókönyv (156–179.o.) Digitális Tankönyvtár.
- Granovetter, M. (2010). A gyenge kötések ereje: A hálózatelmélet felülvizsgálata. In Társadalmi rétegződés olvasókönyv (315–328.o.) Digitális Tankönyvtár.

2. TÉTEL: A KÖZÖSSÉGI MUNKA TÖRTÉNETE

Eredet és növekedés. Nemzetközi jelleg - ami igazán nemzetközi: *a settlement intézménye* - Kelet- London, Chicago és Újpest. Nyugat-Európa: Egyesült Királyság. Észak Amerika; Kanada. A déli félteke. Kelet-Közép Európa - főbb térségi jellemzők. Magyarország.

- Vercseg Ilona (2018): Fejezetek az európai közösségfejlesztés történetéből. E-tananyag, ELTE TáTK honlap, <https://tatk.elte.hu/e-tananyagok>, benne: Előljáróban; 1. rész; a 2. rész: egy tetszőlegesen választott ország + Magyarország.
- Settlement-szám. Parola 2015/4.
http://www.adattar.net/parola/wp-content/uploads/2015/12/PAROLA_2015-4.pdf
- Vercseg Ilona (2020): *Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete*. ELTE TáTK honlap, <https://tatk.elte.hu/e-tananyagok>, ebből: Kelet- Közép Európa - főbb térségi jellemzők. Magyarország, 45-56. o.

3. TÉTEL: A KÖZÖSSÉGI MUNKA, MINT SZAKTEVÉKENYSÉG

A közösségi munka meghatározottsága: A közösségi beavatkozás három kiindulása – eszmék és értékek; civil társadalom, társadalmi mozgalmak; akciók. Szakmai megközelítés; a mozgalom és a szakma egymás kiegészítő jelleg. A közösségi beavatkozás fogalmi, legitimációs támpontjai és alapelvei. A közösségi szakmai beavatkozás, fejlesztés iránti általános szükségletek.

- Vercseg Ilona: Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. 2011. Budapest, Hilscher Rezső Egyesület. Első rész, 36. oldalig; Második rész.
- Vercseg Ilona (2004). Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest. Parola füzetek. (9-12. o.) [Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak \(Módszertani füzet\) \(kka.hu\)](#)
- Vercseg Ilona: Közösségelmélet, tantárgyi összefoglaló. ELTE TÁTK Civil és közösségi tanulmányok mesterképzés. Budapest, 2017. A kari honlapra feltöltött tananyag.
- Farkas G., Kovács E. (2014). A közösség dicsérete. Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest. (81-132. o.) [A kozosseg dicserete - 25 éves s kofe 2014.pdf](#)

4. TÉTEL: CSOPORTFOLYAMATOK ÉS SZERVEZETPSZICHOLOGIA

Formális, informális csoportok, a csoportok fejlődése, csoportdinamika, csoportszerepek, feladatmegoldás csoportban. Normák, csoportértékek, a csoportok döntési mechanizmusai, tömegjelenségek, csoportközi viszonyok, a vezetés problémái. Együttműködés, versengés, az együttműködés feltételei. Játszmák, konfliktusok, a konfliktusok feloldása. Egyéni és közösségi érdekek ellentmondásai és összeegyeztethetősége. Munkacsoport(ok) a szervezetben, csoportviselkedés. A szervezeti kultúra (szabadon választott elmélet). A szervezetdiagnosztika módszerei, szervezetvizsgáló eljárások. A vezetési elméletek és módszerek fejlődése. A vezető tevékenysége. Vezetői modellek. Hatalom és befolyásolás a szervezetekben.

- Bakacsi Gy.: Szervezeti magatartás és vezetés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 2000.
- Csepeli Gy.: A szervezkedő ember. Osiris Kiadó, Budapest, 2001 • Dobák M.: Szervezeti formák és vezetés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1998 • Goleman, D. (2001) Az érzelmi intelligencia a munkahelyen, SHL, Budapest Kieser, A.: Szervezetelméletek. Aula, 1995.
- Czakó, Á. (2011). Szervezetek, szerveződések a társadalomban: Szervezetszociológiai jegyzetek. BCE Szociológia és Társadalompolitika Intézet: Budapest. (261-273.o.)

5. TÉTEL: TÁRSADALMI ÉS KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL

A részvétel szintjei, társadalmi részvétel – civil részvétel meghatározásai. Politikai aspektusai: A részvételi és a képviseleti demokrácia sajátosságai, a részvétel állampolgári vonatkozásainak feltárása. A jó kormányzás és a részvétel kapcsolata. Deliberáció. A részvétel intézményei, a részvétel szabályozása, az Aarhusi Egyezmény. A részvételen alapuló folyamatok főbb formái, fokozatai, lépcsői. Részvétel fejlesztésének lehetőségei: „részvételre képesítés” - képessé tétel (empowerment).

A részvétel erősítése művészeti eszközökkel (Mural Moral Mező; színházi módszerek alkalmazása - részvételi videózás, zene, fotózás...)

- Ágh Attila: Civil társadalom és korai konszolidáció az EU-csatlakozás jegyében Magyarországon (A jó kormányzásról) In. Magyar és európai civil társadalom, Pécs, 1999.
- Bardóczi Sándor és Giczey Péter (szerk.): Kézikönyv a részvételi városmegújításról Közösségfejlesztők Egyesülete 2011.
- Csabai Lucia: A társadalmi részvétel online útja, avagy e-demokrácia a közösségfejlesztés vonatkozásában Civil Szemle XII. évfolyam 4. szám
- Djurec Andrea: Új szereplő a harmadik szektorban - Közösségi színház eParola 2015/3 20. old.
- Elisheva Sadan: Közösségi tervezés és empowerment ELTE TáTK, 2011
http://www.tatk.elte.hu/file/Kozossegi_tervezes_es_empowerme.pdf
- G. Fodor Gábor – Stumpf István: A „jó kormányzás” két értelme. Nemzeti Érdek c. folyóirat I. évf. 3. szám 76-94.o.
- Lakatos Kinga – Péterfi Ferenc: A cselekvőképessé válás folyamatáról (Nyári Egyetem 2010.) Parola 2010/3.
- Lakatos Kinga: A képessé tétel (empowerment) lehetőségei a civil társadalomban. Civil Szemle 2010/2. 43-61.old. Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Polgármester Akadémia TÖOSZ 2010.
- Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Polgármester Akadémia TÖOSZ 2010.
- Sain Mátyás (szerk.): Segédlet a közösségi tervezéshez. Településfejlesztési füzetek (1). Váti Nonprofit Kft., Bp. 2010
- Vercseg Ilona: Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete. A Szociális Szakképzés Könyvtára Budapest, 2011.

6. TÉTEL: A KÖZÖSSÉGI BEAVATKOZÁS

Általában a beavatkozásról: Jelentés, fogalom magyarázat, következménye, a közösségfejlesztésben való értelmezése. A közösségi beavatkozás jellemzői. Alapvető szakma- etikai kérdés: szabad-e beavatkozni? Kinek az oldalán áll a fejlesztő? A közösségek megújulási képessége.

A beavatkozás tartalma - a katalizátor szerep. A beavatkozás modelljei – tipológiák.

J. Rothman megközelítései és a közösségszervezők által megkülönböztetett beavatkozási modellek.

A beavatkozás dimenziói, szinterei: A helyi társadalmon belüli szűkebb lokalitás a szomszédság. Eseti részvételi folyamat – részvételi intézményépítés.

- Bardóczi Sándor és Giczey Péter (szerk.): Kézikönyv a részvételi városmegújításról Közösségfejlesztők Egyesülete 2011. www.kofe.hu
- Gergely Attila: Közösség, megújulási képesség, részvétel. Parola, 2006/4.
- Mayo, Marjorie: Szakmai értékek és etikai dilemmák a közösségi munkások között. Parola, 2006/4.
- Pallai Katalin: Társadalmi részvétel Polgármester Akadémia TÖOSZ 2010.
- Pfeil, Elisabeth: Szomszédsági és érintkezési kör a nagyvárosban: elméleti megfontolások. In: Városshociológia, 267-285. p. Szerkesztette és a bevezetőt írta Szelényi Iván. Budapest, Közgazdasági és Jogi Kiadó. 1973. 441 p.
- Rothman, Jack: A közösségi beavatkozás megközelítései. Közösségfejlesztők Egyesülete, Bp., 2002
- Sebály Bernadett, Vojtonovszki Bálint (szerk.) A hatalom társadalma vagy a társadalomhatalma. A közösségszervezés alapjai. Napvilág kiadó, Bp. 2016. 13-40p

7. TÉTEL: A SEGÍTŐK SZEREPEI A KÖZÖSSÉGI MUNKÁBAN

A szerep, mint munkafunkció. A fejlesztői folyamatban résztvevők szerepei. A segítő szakember alapszerepei P. Baldock: A tevékenység kezdeményezője - A tevékenység segítője (háttér szerep és kivonulás); Biddle-ék: A központi mag és a szélesebb kör működésének folyamata. A helyi fejlesztési folyamat két segítője: Külső fejlesztő. Belső közösségi munkás (szervező). Szerepek a csoportokon belüli konfliktusok kapcsán. Szerepek a külső konfliktusokkal kapcsolatos helyzetekben. A szükséglet alapú és az erőforrás (érték) alapú segítői magatartásról.

- Baldock, Peter: A közösségi csoportok fejlődése és a közösségi munkás szerepe. In: Közösségi munka. Elmélet és gyakorlat külföldön. Válogatta: Varga A. Tamás. Szerkesztette: B. Vörös Gizella Közösségfejlesztők Egyesülete, 1993. [Közösségi munka \(kka.hu\)](http://www.kka.hu/).
- W.W.Biddle - L.J.Biddle: A közösségfejlesztési folyamat. 1988, Budapest.
- Izzy Terry: Konfliktus a csoportokban. (Association of Community Workers, ACW Közösségi Munkások Egyesülete Skills Manual 1997.) In: Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak Parola füzetek Közösségfejlesztők Egyesülete Bp. 2005. <http://www.kka.hu/062568aa00708a67.nsf/0/d54896f186631403c1257019002941e3?OpenDocument>
- Grosser, Charles F. – Mondros, Jacqueline: Pluralizmus és részvétel: a politikai akció felőli megközelítés. In: Megfigyelés és cselekvés. Válogatás a közösségi munka elméleteiből. Vál, ford. és a bevezetőt írta: Varsányi Erika. Balassi Kiadó, Budapest, 1999.
- Vercseg Ilona (szerk.): Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak. Fejezetek a közösségi munka brit kézikönyvéből. Válogatta Varga A. Tamás, Fordította Varga Tamás, Előszót írta Vercseg Ilona. Budapest, 2005, Közösségfejlesztők Egyesülete. /Parola füzetek. <http://www.kka.hu/062568aa00708a67.nsf/0/d54896f186631403c1257019002941e3?OpenDocument>

8. TÉTEL: KÖZÖSSÉGI MUNKAMÓDOK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE

Folyamatok és akciók - közösségi felmérés, társadalmi tervezés, állampolgári tanács, jövőkép műhely, konszenzus konferencia, tanuló-, és párbeszéd körök stb.

- Arapovics Mária – Vercseg Ilona (szerk.): Közösségfejlesztés módszertani útmutató. Szabadtéri Néprajzi Múzeum – NMI Művelődési Intézet Nkft – Országos Széchényi Könyvtár, Budapest. 2017. http://cselekvokozossegek.hu/wpcontent/uploads/csk_utmutato_kozossegfejlesztes_online_20170331-1.pdf
- Bárdos Kata: Alapvető eszközök a közösségi szociális munkában. In: Kozma Judit: Kézikönyv szociális munkásoknak. Szociális Szakmai Szövetség, 2006.
- Kovács Edit: Közösségfejlesztői szerepfelfogások és munkamódok közösségeket érintő radikális mértékű változásokban. Parola füzetek 2017, Közösségfejlesztők Egyesülete, Budapest [.https://kofe.hu/parola/wpcontent/uploads/Parola_Fuzetek/2017%20%20KovacsEdit%20%20Kozosse_gfejlesztoi%20szerepfelfogasok.pdf](https://kofe.hu/parola/wpcontent/uploads/Parola_Fuzetek/2017%20%20KovacsEdit%20%20Kozosse_gfejlesztoi%20szerepfelfogasok.pdf)
- Molnár A., Peták P., Vercseg I. (2014). Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben. Önszerveződés és szakmaközi együttműködés. Módszertani útmutató. Microsoft Word - kofe_modszert_tord_08_edok
- Sain Mátyás (szerk.): Segédlet a közösségi tervezéshez. Településfejlesztési füzetek 1. Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. (VÁTI), Budapest, 2010. Microsoft Word - Kozossegi_tervezes_nyomdaba_A.doc (terport.hu)
- Varga A. Tamás – Vercseg Ilona: Közösségfejlesztés. Magyar Művelődési Intézet, Budapest, 2001. II. rész: A közösségfejlesztés módszerei. 89-203.p.
- Vercseg Ilona: Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak. Parola füzetek, Közösségfejlesztők Egyesülete, Bp. 2004. Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak (Módszertani füzet) (kka.hu)
- Gyenes Zsuzsa (szerk): Közösségek szolgálatában kistelepüléseken. e-tanulmánykötet. Közösségfejlesztők Egyesülete, Bp. 2020. e-tanulmanykotet_final.pdf (kofe.hu)

9. TÉTEL: CIGÁNYSÁG: TÁRSADALOM, POLITIKA, KULTÚRA ÉS KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

A magyarországi cigány népesség fő jellemzői, strukturális hátrányok, a lakóhelyi és az iskolai szegregáció fő jellemzői; az államszocializmus és a rendszerváltás utáni időszak meghatározó, releváns intézkedései; helyi programok, civil kezdeményezések, egy választott program bemutatása

- Csongor Anna: A cigányság felemelkedését, integrációját szolgáló programok. In: Csongor Anna– Sziklai István (2012) (szerk.) Fejlesztéspolitika, stratégiai programalkotás a szociálpolitikában. ELTE TáTK, Budapest. 137-141; 159- 174. [Csongor Sziklai Fejlesztéspolitika strategiai.pdf \(elte.hu\)](#)
- Dupcsik Csaba (2009): A magyarországi cigányság története. Budapest: Osiris Kiadó. (PDF) [A magyarországi cigányság története. Történelem a cigánykutatások tükrében, 1890–2008. Budapest: Osiris. 2009 \(researchgate.net\)](#)
- Farkas Zsombor (2017) Mozaikok a „cigányság ügyének” rendszerváltás utáni 25 évéből. In. Ferge Zsuzsa (2017) Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Budapest: Osiris Kiadó. 364 – 388.
- Farkas Zsuzsanna (2014) Közösségfejlesztés, mint a cigánytelepek, cigány közösségek integrációs lehetősége. Párbeszéd Vol. 1 2014. http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/551a49eb3745b/szerzo/farkas_zs_esettanulmany_a_parbeszedbe_e_2014_masolat.pdf
- Fejes József Balázs – Szűcs Norbert (2018) Az oktatási integráció ügye a 2010-es évek végén. In. Fejes - Szűcs (szerk). Én vétkem. Helyzetkép az oktatási szegregációról. Motiváció Oktatási Egyesület, Szeged, 2018. 11-30.
- Majtényi Balázs–Majtényi György (2012) Cigánykérdés Magyarországon 1945-2010. Libri, Budapest. "Üveggyöngyhatás" A cigánykérdés története 1989-2010 c. fejezetből: 107-116; 119-123; 130-140. http://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/uploads/files/olvasoszoba/romaszovegtar/Ciganykerdes_magyarorszagon_1945_2010.pdf
- Molnár Aranka - Peták Péter -Vercseg Ilona: Közösségi lehetőségek a mélyszegénység elleni küzdelemben. http://autonomia.hu/wpcontent/uploads/2016/02/TAMOP513_kozfejl_modszertani_edok.pdf 2014

10. TÉTEL: A CIVIL TÁRSADALOM ÉS NONPROFIT SZERVEZETEK

A civil társadalom fogalma. A civil társadalom funkciói és lehetséges szerepei. A civil-nonprofit szektor és elméletei. A hazai szektor főbb jellemzői. A civil szervezetek létrehozásának működésének, gazdálkodásának és megszűnésének szabályai egy választott szervezettípus esetében. A közhasznú szervezetté nyilvánítás szabályai

- Keane, John: A civil társadalom. Bp. Typotex 2004.
- Keane, John: A demokrácia legrövidebb története, Bp. 2022.
- Meyer, M., Moder, C. M., Neumayr, M., Traxler, N., & Vador, P. (2017). Civil társadalmi mintázatok Közép- és Kelet-Európában: Történelmi fejlődési utak és jelenlegi kihívások. 2017/1, 35–67. http://www.civilszemle.hu/wp-content/uploads/2020/02/50_Civil_Szemle_2017_1_web.pdf
- Miszlivetz Ferenc: A civil társadalom nyomvonalai az új európai térben. In: Magyar és európai civil társadalom, Szerk. Csefkó Ferenc - Horváth Csaba. MTA RKK Dunántúli Tudományos Intézet - Pécs- Baranyai Értelmiségi Egyesület, Pécs, 1999.
- Seligman, Adam B.: A civil társadalom eszméje. Kává Kiadó, 1997.

11. TÉTEL: DEMOKRÁCIA-ELMÉLETEK

A demokratikus rezsimek. Mitől demokrácia a demokrácia, intézményi feltételek, mihez képest demokratikus egy rendszer: a nem demokratikus rendszerek jellemzői.

- Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Osiris. 1997.14. fejezet 433-459.
- Csigó Péter: '89 mint társadalmi csapda. In Földes György – Antal Attila (szerk.): Holtpont: Társadalomkritikai tanulmányok Magyarország elmúlt 25 évéről. Budapest: Napvilág Kiadó, 2016. 96–130.
- Kis János: Függelék – A demokráciáról <http://beszelo.c3.hu/keretes/fuggelek-%E2%80%93-a-demokraciarol>. Beszélő, 2013. május 5.

12. TÉTEL: GLOBALIZÁCIÓ ÉS A CIVIL SZERVEZETEK

A globalizáció folyamata. A globális civil szervezetek és mozgalmak. Célok, attitűdök, típusok, eltérő viszony a globalizációhoz. A globális civil szervezetek témái, akciói, szervezetei – egy konkrét példa bemutatásával

- Anheier - Themudo: A globális civil társadalom szervezeti formái: a globálissá válás következményei. In: Anheier, H. – Glasius, M. – Kaldor, M. (Szerk.) A globális civil társadalom 2. Typotex, Bp. 2005. 270-305. o.
- Ulrich Beck: Mi a globalizáció? Belvedere. 2005.
- Csizmadia Sándor: A "mondializáció" és "globalizáció" ontológiai térképe. In: Korunk. 2001. december. <http://epa.oszk.hu/00400/00458/00048/mondial.htm>
- Desai - Said: Az új antikapitalista mozgalom. A pénz és a globális civil társadalom. In: Anheier Glasius - Kaldor (szerk.): Globális civil társadalom 1. Budapest, 2004, Typotex. 85- 121. o.
- Kaldor, Mary: A humanitárius beavatkozás évtizede: a globális civil társadalom szerepe. In: Globális civil társadalom 1. 165-213. o • Osgood, Diane: A globális civil társadalom válaszai a növényi biotechnológiára. In: Globális civil társadalom 1. 122-164. o.
- Joseph E. Stiglitz: Globalizáció és visszasságai, Napvilág Kiadó, 2003.
- Míszlivetz Ferenc: A demokrácia és a civil társadalom átalakulása a globális térben. In: Civil Szemle 2012/1. 63-82.
- Szabó Máté: Globális civil társadalom. Civil Szemle 2012/2 http://www.civilszemle.hu/wp-content/uploads/2020/02/31_Civil_Szemle_2012_2_web.pdf

13. TÉTEL: HELYI KÖZÖSSÉGI GAZDASÁGFEJLESZTÉSI PROGRAMOK

A szociális gazdaság területei, szövetkezeti megoldások Magyarországon és külföldön. Mutasson be egy példát a következő szempontok alapján: helyszín (mint meghatározó tényező), szereplők (kik kezdeményezték), vezetők, célok (kik határozták meg a célokat), érintettek (kiket érintett, a bevonás módja és szintjei), tevékenységek, források (belső és külső), függőségfüggetlenség, eredmények, jövőkép

- Frey Mária (szerk):. Szociális gazdaság kézikönyv .Szerzők : Csoba Judit, Frey Mária, G. Fekete Éva, Lévai Márta, Soltész Anikó Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, Budapest 2007. www.szocialisgazdasag.hu
- Ronnby, Alf: Helyi közösségek mozgósítása www.kozossegfejlesztes.hu
- Szomszédsági gazdaság c. válogatás. Az Európai Parlamentben szervezett „Buurteconomie werkt” (Szomszédsági gazdaságfejlesztés a gyakorlatban) című konferencián elhangzott előadások és az arra benyújtott tanulmányok anyaga. Fordította Varga Tamás. Közösségfejlesztők Egyesülete Budapest, 2000. [http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75/d6a4934ed554121fc12569ae003b94ae/\\$FILE/Szomsz%C3%A9ds%C3%A1gi%20gazdas%C3%A1gfejleszt%C3%A9s.PDF](http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75/d6a4934ed554121fc12569ae003b94ae/$FILE/Szomsz%C3%A9ds%C3%A1gi%20gazdas%C3%A1gfejleszt%C3%A9s.PDF)
- Thiesz Angéla: Szövetkezek. http://www.kka.hu/Kozossegi_Adattar/PAROLAAR.NSF/d735fd2254be3c2ac125690d004a5c81/9a0898925f2b7b37c1256ac7003d193
- Wiegmann Alfréd: A bábonyi szövetkezés <http://www.kka.hu/062568cf006c1954.nsf/0/e1cbce8a9a0d5aeac1256ac7003147c8?OpenDocument>

14. TÉTEL: A MAI MAGYAR SZOCIÁLPOLITIKA

Előzmények (államszocializmus szociálpolitikája). Társadalmi helyzetkép főbb változásai. Rendszerváltás utáni időszak: Lehetséges magyarázatok - Mit mondanak a kutatások? A szociális ellátórendszer intézményi változásai. Az államháztartáson belüli szociális kiadások alakulása. A szociális ellátások szerepe az egyének, családok életében.

- Ferge Zsuzsa (2017): Magyar társadalom-és szociálpolitika 1990-2015. Osiris Kiadó, Budapest
- Kolosi Tamás – Tóth István György (2008) A rendszerváltás nyertesei és vesztesei – generációs oldalnézetből.
- Tíz állítás a gazdasági átalakulás társadalmi hatásairól In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. (szerk.) Társadalmi Riport 2008 TÁRKI, Bp.
- Ladányi János (2012): Leselejtezettek. L’Harmattan Kiadó, Bp. 2012 (IV. fejezet, 133-172.)
- Mózer Péter (2011): Szociálpolitikai jövő időben. Esély 2011/6
- Szalai Júlia (2007): Nincs két ország ? Társadalmi küzdelmek az állami (túl)elosztásért a rendszerváltás utáni Magyarországon. Osiris Kiadó, Bp., 2007. (70-94.)

15. TÉTEL: KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS INTÉZMÉNYI KERETEKBEN

Önkormányzatok közösségi részvételi technikái. Közösségi költségvetés. Közösségi szinterek. A kulturális intézmények társadalmiasított, közösségi részvételi modellje. Társadalmiasítás közművelődési példái, közösségi múzeum, közösségi könyvtár, részvételi színház gyakorlatai.

- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- Arapovics Mária (szerk.): [A közösségfejlesztés és a kulturális közösségfejlesztés gyakorlata: Módszertani útmutató.](#) Budapest, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, NMI Művelődési Intézet, Országos Széchényi Könyvtár. 2019.
- [Arapovics Mária szerk. : Kulturális közösségi mintaprojektek.](#) Szentendre, : Szabadtéri Néprajzi Múzeum, NMI Művelődési Intézet, Országos Széchényi Könyvtár 2019.
- [Arapovics Mária - Beke Márton - Dóri Éva - Tóth Máté \(Szerk\): A kulturális intézmények társadalmiasított működési módja.](#) Budapest, Szabadtéri Néprajzi Múzeum, NMI Művelődési Intézet, Országos Széchényi Könyvtár. 2019.
- [A kulturális közösségfejlesztés. A Civil Szemle folyóirat különszáma.](#) CIVIL SZEMLE 4:XV.2018.
- Sain Mátyás-Barki Bálint: Részvételi költségvetés: a demokrácia csodagyógyszere, vagymúló divat. Parola 2021/3 <https://kofe.hu/parola/parola-folyoirat/reszveteli-koltsegvetes-a-demokracia-csodagyogyszere-vagy-mulo-divat/>
- UNESCO Egyezmény A kulturális sokszínűségről - Universal Declaration on Cultural Diversity. UNESCO. Paris. 2001.

16. TÉTEL: KUTATÁSMÓDSZERTAN

Társadalmi részvételen alapuló kutatási módszerek (kvantitatív és kvalitatív technikák, terepközeli adatgyűjtés, fókuszcsoport, kognitív térképek). Az akciókutatás ismervei és jelentősége a közösségi munkában. A társadalmi kapcsolatháló-elemzés gyakorlati alkalmazásának lehetőségei.

- Angelusz Róbert - Tardos Róbert: Előszó. Társadalmak rejtett hálózata, avagy mit remélhet a társadalomkutatás a kapcsolathálózati megközelítéstől. Megjelent: Társadalmak rejtett hálózata. Budapest: MKI 1991, <http://www.socialnetwork.hu/cikkek/tardAngel1991Eloszo.htm>
- Babbie, E. (2003). A Társadalomtudományi kutatás Gyakorlata (6., átd. kiad.). Balassi Kiadó. Budapest. 124-133.o.
- Bodorkós Barbara: Társadalmi részvétel a fenntartható vidékfejlesztésben: a részvételi akciókutatás lehetőségei, PhD disszertáció. (elsősorban a 26-47. oldal) http://www.szie.hu/file/tti/archivum/Bodorkos_B_ertekezes.pdf
- Helyzetfeltárás, helyzetértékelés. Segédlet a közösségi tervezéshez, NFGM, 2010, Területfejlesztési füzetek 1., http://www.rtop.hu/TF_fuzet_%281%29_Segedlet_a_kozossegi_tervezeshez.pdf
- Király, G., Dén-Nagy, I., Géring, Z., & Nagy, B. (2014). Kevert módszertani megközelítések. Elméleti és módszertani alapok. Kultúra és közösség, 2014/2, 95–105.
- Kovács Éva (szerk.): Közösségtanulmány, Módszertani jegyzet, Néprajzi Múzeum, PTE-BTK Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék, 2007
- Kvale, S. (2005): Az interjú. Budapest: Jászöveg Műhely.
- Letenyei László (szerk.): Településkutatás I-II. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény, TeTT könyvek, Budapest, 2004, 2006, 2008., ISBN: 963-0606-24-0, ISBN: 963-0606-25-9, http://www.tettconsult.eu/new/szoveges_hm/telepkutatas.htm#Tartalom
- Mason J. (2005): Kvalitatív kutatás. Budapest: Jászöveg Műhely. 2023. szeptember